Landskrona stad

Överförmyndaren

INFORMATION TILL DIG SOM ÄR GOD MAN ELLER FÖRVALTARE I LANDSKRONA STAD

Vill Du veta mer?

Ni är alltid välkomna att besöka eller kontakta Överförmyndaren på telefon 0418/473463 varje helgfri tisdag mellan kl 10.00-1200 samt varje helgfri torsdag mellan kl 15.00-17.00, annan tid efter överenskommelse.

Överförmyndare: Anders G Lindblom (L)
Ersättare för överförmyndaren: Monica Persson (S)

Handläggare Gustav Wijkmark – varje helgfri tisdag-fredag kl 13-14.30, tel 0418/474120.
Handläggare Lamees Ar-Rawi – varje helgfri måndag-torsdag kl 10-12, tel 0418/474198.
Handläggare Madeleine Emmerfors – varje helgfri måndag och torsdag kl 10-12, tisdag-onsdag kl 13-15 tel 0418/470326.
Handläggare Kristoffer Glinka – varje helgfri måndag-torsdag kl 10-12, tel 0418/470304.

Besökstid

Varje helgfri måndag kl 13-14.30
Varje helgfri fredag kl 10-12
Besök hos överförmyndaren bokas per telefon
Besöksadress: Stadshuset, Drottninggatan 7.
Ni är alltid välkomna att besöka eller kontakta Överförmyndaren på telefon 0418/473463 varje helgfri tisdag mellan kl 10.00-1200 samt varje helgfri torsdag mellan kl 15.00-17.00, annan tid efter överenskommelse.

Landskrona 2020-10-20

Anders G Lindblom
Överförmyndare

Lamees Ar-Rawi
Handläggare

Landskrona stad
Stadshuset
261 80 Landskrona
Besöksadress Drottninggatan 7

Tfn 0418/ 47 34 63, överförmyndare
Fax 0418-47 34 00
overformyndaren@landskrona.se
www.landskrona.se

Bankgiro 868-6123
Postgiro 12345-5
Org.nr 212000-1140

GODMANSKAP OCH FÖRVALTARSKAP

Många människor i vårt samhälle klarar av olika anledningar inte av att sköta vissa dagliga göromål som för andra är helt naturliga, det kan bero på sjukdom, utvecklingsstörning, försvagat hälsotillstånd eller annat. Den fråga som då blir aktuell är om det bör förordnas en god man eller förvaltare för den enskilde som på grund av ovannämnda problematik inte fullt klarar sin dagliga livsföring. En person som har god man eller förvaltare kallas i dagligt tal för huvudman. En god man är en person som biträder huvudmannen i frågor angående ekonomi, personlig omvårdnad och bevakande av dennes rätt. Att vara förvaltare innebär att man är ställföreträdare för en person och inte bara är ombud. Förvaltarskap är således ett större ingrepp i en persons liv. Omfattningen av arbetet varierar naturligtvis beroende på den enskildes livssituation.

Förhållningssätt

Uppdraget som god man bygger på samråd och samtycke från huvudmannens sida. Det är viktigt att verka för huvudmannens bästa. Huvudmannens vilja skall vara vägledande. Ibland förväntas man som god man att besluta i svåra och känsliga frågor. Det är då viktigt att inte gå in i en förmyndarroll och fatta beslut i den enskildes ställe utan söka lösningar tillsammans med honom eller henne. Eftersom uppdraget som god man eller förvaltare oftast innebär att handha andras pengar är det av största vikt att agera med omdöme och noggrannhet. Det kan aldrig nog betonas att huvudmannens ekonomi inte får blandas ihop med den egna. Redovisning bör ske fortlöpande och det måste finnas god ordning på kvitton och andra verifikationer. Angående förvaltning av egendom gäller att god man ser till att pengarna används på bästa sätt till personens nytta. Huvudmannen skall samtycka till alla rättshandlingar utom sådant som avser den dagliga hushållningen, exempelvis inköp av livsmedel, betalning av hyra, vårdkostnader, skatter, telefon och andra regelbundna betalningar. Nära samarbete bör ske med föräldrar eller anhöriga, om sådana finns, och med kontaktperson utsedd enligt socialtjänstlagen eller LSS. Att sörja för en person innebär också att se till att dennes pengar verkligen används till det som är viktigt för personens livskvalitet.

Vad säger lagen?

Det är i föräldrabalken som godmanskapet regleras juridiskt. Grundtanken är att ingen skall utsättas för större ingrepp i den personliga integriteten än vad som är nödvändigt i det enskilda fallet. I kap 11, § 4 föräldrabalken, kan man läsa om godmanskapets innebörd:
4 § Om någon på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållande behöver hjälp med att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom eller sörja för sin person, skall rätten, om det behövs, besluta att anordna godmanskap för honom eller henne. Ett sådant beslut får inte meddelas utan samtycke av den för vilken godmanskap skall anordnas, om inte

den enskildes tillstånd hindrar att hans eller hennes mening inhämtas.

Vad är skillnaden mellan god man och förvaltare.

Det finns en markant skillnad mellan god man och förvaltare. Som god man är man endast ett biträde till huvudmannen då denne har kvar sin rättshandlings-förmåga. Detta innebär att man som god man måste inhämta huvudmannens samtycke vid större rättshandlingar, saknar huvudmannen förmåga till detta har man som god man rätt företa sig handlingar för huvudmannens bästa. Förvaltare förordnas när ett godmanskap inte anses tillräckligt. När det gäller förvaltare har han ensam behörighet att företa rättshandlingar som faller inom ramen för sitt förordnande utan att inhämta samtycke. Att bevaka rätten och sörja för personen gäller på samma sätt för de båda funktionerna. Att vara förvaltare innebär att man är ställföreträdare för en person och inte bara ombud. Förvaltarskap är således ett större ingrepp i en persons liv.

Vad gör gode mannen?

Den gode mannen skall se till att huvudmannen får den vård och tillsyn som behövs. Närståendes intressen skall därför inte beaktas om de kan anses stå i strid med huvudmannens vilja. Den gode mannen skall som regel överta ansvaret för huvudmannens ekonomi såsom förvalta pengar och annan egendom, betala räkningar och biträda vid inköp m m. Att bevaka en persons rätt kan vara att se till att han får de insatser av samhället som han har behov av. Bostad med service och dagliga verksamheter kan vara exempel på sådana insatser. Att sörja för person kan te sig olika från person till person. Det innebär att god man håller sig informerad om huvudmannens boendeförhållanden, behov av vård och social service. God man bör också ta reda på huvudmannens behov av sociala kontakter och rekreation. Grundtanken i föräldrabalken är att ingen skall utsättas för större ingrepp i den personliga integriteten än vad som är nödvändigt i det enskilda fallet.

Vad kan omfattas i förordnanden?

Godmanskapets och förvaltarskapets innebörd är att personer som på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållande skall få hjälp med att: (11 kap, 4 § föräldrabalken)
-bevaka sin rätt (juridiska frågor)
-förvalta sin egendom (ekonomiska frågor)
-sörja för sin person (personlig omvårdnad)
Uppdraget kan vara begränsat till ett eller två av dessa områden men i så fall skall detta framkomma klart och tydligt i tingsrättens förordnande

Uppgiften **bevaka rätt** kan bland annat innebära:
Att i någon speciell rättshandling ta tillvara huvudmannens intressen. Exempel på olika rättshandlingar framgår nedan.

- Bevaka rätt i dödsbo.
- Företräda den enskilde vid uppsägning, försäljning och avyttring av bostad.

- Bevaka rätt genom förhandlingar, avbetalningsplan och liknande med fordringsägare.
- Bevaka rätt i ärende hos hyresnämnden.

Vidare kan att bevaka rätt i generell bemärkelse innebära att huvudmannens intressen behöver
Bevakas och detta kan ske genom att:

- Ansöka om stöd och service enligt lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade (LSS). Det kan handla om kontaktperson, ledsagarservice eller liknande.
- Ansöka om bostadsbidrag och anmäla årliga hyresändringar för att få rätt bostadsbidrag.
- Överklaga beslut
- Ansöka om skuldsanering.

Uppgiften **förvalta egendom** innebär förvaltning av all egendom tillhörande huvudmannen. Förvalta egendom betyder att sköta huvudmannens ekonomi, ta hand om pension och bidrag, betala räkningar, lämna fickpengar, förvalta kapital, värdehandlingar, fastigheter med mera, se till att huvudmannens egendom vid behov är försäkrad. Huvudmannens egen lön och habiliteringsersättning från dagcenter ingår inte i de tillgångar som ska förvaltas av gode mannen om inte huvudmannen själv vill detta.
Det är gode mannens skyldighet att se till att det finns pengar till fasta utgifter. Betalas huvudmannens räkningar över post- eller bankgiro måste det göras i huvudmannens namn. Det vanligaste numera är att räkningarna betalas över internet via gode mannens/förvaltarens egen dosa efter överenskommelse med huvudmannen och banken. Gode mannen/förvaltaren får endast ha tillgång till det kontot som han/hon disponerar. OBS! Gode mannen/förvaltaren får **ej** använda sig av huvudmannens egen dosa.

Gode mannen/förvaltaren disponerar ett konto fritt övriga konton skall förses med överförmyndarspärr = god man/förvaltare disponerar kontot endast med överförmyndarens samtycke. Huvudmannen har rätt att disponera alla konton själv.

Huvudmannens tillgångar får aldrig blandas ihop med gode mannens tillgångar. Grundläggande för förvaltningen är enligt Föräldrabalken 12:4 att huvudmannens medel ska:

- I skälig omfattning användas för uppehälle, utbildning och nytta i övrigt.
- Placeras så att tillräcklig trygghet finns för deras bestånd och så att de ger skälig avkastning.

Sörja för person brukar också kallas för personlig omvårdnad. Uppgiftens innehåll kan inte generellt bestämmas utan avgörs i det enskilda fallet. Sörja för person innebär inte att god man eller förvaltare själv ska sköta om och vårda huvudmannen. Om huvudmannen bor i egen lägenhet med hemtjänst ska gode mannen **inte** handla mat, hygienartiklar och dylikt. Gode mannen är **ej skyldig** följa med till läkare, sjuk- och tandvård, **ej heller fysiskt hjälpa** till vid flyttning.

- Hålla kontakt med anhöriga
- Vara uppmärksam på huvudmannens behov av sociala kontakter, fritidsverksamhet, daglig sysselsättning och ta de initiativ som är lämpliga.
- Hjälpa huvudman, som bor i egen lägenhet, med större inköp som exempelvis möbler, radio, tv, kläder, gardiner.
- Hjälpa huvudmannen att vid behov komma i kontakt med till exempel tandläkare, optiker, hjälpmedelscentral med mera.

Sörja för person innebär att gode mannen ska se till att personen har det stöd och hjälp den behöver från samhällets sida och att personen i övrigt har en ordnad tillvaro med exempelvis bostad.

Vem kan bli god man eller förvaltare?

I föräldrabalken kapitel 11, § 12 står: ”*till god man skall utses en rättrådig, erfaren och i övrigt lämplig man eller kvinna"*. De enda formella kraven enligt lagen är att god man inte får vara underårig och inte själv ha förvaltare förordnad för sig. Kravet på lämplighet innebär att gode mannen skall ha kvalifikationer som fordras för att sköta det anförtrodda uppdraget. Till de allmänna kraven på lämplighet hör att vederbörande har ordnad ekonomi, ordningssinne samt har den tid som behövs för att ägna sig åt uppdraget. En god man får inte förekomma i Rikspolisstyrelsens belastningsregister, register hos kronofogdemyndighet eller hos socialnämnden.

Eftersom uppdraget är förenat med redovisningsskyldighet så är det också viktigt att Du kan sammanställa en årlig redovisning över huvudmannens inkomster och utgifter.

Lagen ger inte företräde för anhörig att bli god man. En släkting eller annan närstående kan dock förväntas hysa intresse för huvudmannen. Å andra sidan kan omständigheter vara sådana att en anhörig inte bör förordnas.

Din första uppgift som god man.

Börja med att besöka huvudmannen. Ta reda på behov och önskemål. Informera dig om de insatser som samhället kan ställa upp med. Det kan gälla färdtjänst, hemtjänst, frikort inom sjukvården, rätt till kontaktperson och dylikt. Etablera kontakt med anhöriga, vårdpersonal och andra som står den enskilde nära. Ett nätverk kan vara till stor hjälp. Sätt dig in i din huvudmans ekonomi. Gör en budget, som ser till att huvudmannens pengar används till huvudmannens bästa. Försök att hålla regelbunden kontakt genom besök eller telefonsamtal. Att besöka eller ha telefon kontakt med huvudmannen en gång i veckan kan anses rimligt. Hjälp den enskilde att driva frågor som ger ett så

normalt och bra liv som möjligt. Ta dig tid för uppdraget. Om du känner dig osäker i någon situation rådgör med överförmyndaren, det är en viktig resursperson i ditt uppdrag.
.
Att besöka eller ha telefonkontakt med huvudmannen minst en gång per månad kan anses rimligt. I början av uppdraget behövs kanske en tätare kontakt. Hjälp den enskilde att driva frågor som ger ett så normalt och bra liv som möjligt. Ta dig tid för uppdraget. Om du känner dig osäker i någon situation rådgör med överförmyndaren, det är en viktig resursperson i ditt uppdrag.

Förteckning

Förteckning skall lämnas in inom två månader från förordnandedagen. Uppgifterna i förteckningen skall avse dagen för förordnandet.

Förteckningens innehåll: Äger huvudmannen bankmedel skall uppgift lämnas om kontonummer och bank där medlen innestår. Ekonomisk översikt över samtliga konton, saldobesked per förordnandedagen, samt spärrbevis skall bifogas.

Fastighet tas upp till taxeringsvärde och lagfart skall bifogas.
Bostadsrätt skall uppges och intyg från bostadsrättsföreningen skall bifogas.

Värdepapper bör tas upp till marknadsvärdet och andelar.

Lösören behöver inte anges med värden om det inte är fråga om antikviteter, konst eller liknande

Skulder skall anges med dels belopp, dels namn på långivare. Underlag till skulderna skall bifogas.

Äger den omyndige/huvudmannen tillgångar som inte förvaltas av förvaltare/god man skall detta anges i förteckningen.

Förhållanden som i övrigt är av intresse för överförmyndaren bör också antecknas i förteckningen. Som exempel kan nämnas pensionsinkomster, vistelseort utanför hemmet o s v.

Åtgärder i samband med avlämnade av förteckning
Har huvudmannen fått tillgångar p g a giftorätt, arv, testamente eller gåva skall Ni vid avlämnande av förteckning bifoga bestyrkt avskrift av bodelnings- eller skifteshandlingar, testamente eller gåvobrev.

Ett konto kan vara fritt "pengar som behöver hållas tillgängliga för den enskildes uppehälle eller vården av hans eller hennes egendom". I normalfallet kan det finnas 20-30.000 kronor på ett sådant fritt konto. Övriga banktillgodohavanden skall förses med s k överförmyndarspärr, vilket skall framgå av

kontoutdrag eller intyg, såvida inte medlen måste hållas tillgängliga för att bestrida huvudmannens underhåll.

PRIVATA MEDEL

Om den enskilde vill ta ut pengar på bank
Öppna ett konto i den enskildes namn. Detta konto får **inte** disponeras av annan än den enskilde.

Den enskilde ska kunna ta ut pengar via kort, bankomat eller över disk.

Om den enskilde vill erhålla kontanter
Lämna överenskommen summa till den enskilde. Den enskilde kvitterar denna mottagna summa från Dig. Redovisa kvittot i årsräkningen. Kräv **inte** den enskilde på redovisning över vad han gjort av dessa medel. Det är hans ensak.

Medel lämnas till vårdpersonal
Lämna mot kvittens överenskommen summa till vårdpersonal för den enskildes räkning. Vårdpersonalen **ska** föra kassabokföring över inlämnad summa. Samtliga uttag av vårdpersonal **ska** verifieras och kvitton **ska** uppvisas. Det är **synnerligen viktigt** att Du kontrollerar detta både för den enskildes skull och för personalen som enbart hjälper Dig och inte övertar Ditt ansvar! Kvittona får inte lämna boendet, granskning sker på boendet så ofta Du anser lämpligt.

Förvaltning

Överförmyndarens tillstånd krävs bl a om Ni tänker:

1. ta ut medel från spärrad räkning, såvitt inte omplacering sker så att överförmyndarspärren följer med
2. genom köp, byte eller gåva, förvärva fast egendom, bostadsrätt eller nyttjanderätt gäller även arrendering av kolonilott
3. avyttra eller inteckna fastighet/tomträtt
4. köpa aktier
5. utta värdehandling ur förmyndardepå
6. ta upp lån för huvudmannen
7. låna ut huvudmannens medel
8. låta huvudmannen driva rörelse
9. återköpa livförsäkring
10. gå i borgen

Det är **förbjudet** att skänka bort huvudmannens egendom. Sedvanliga gåvor som födelsedagspresenter och julklappar är tillåtna. Med överförmyndarens tillstånd kan också vissa fall understöd till anhöriga komma ifråga.

Uppstår en sådan situation att Ni och huvudmannen har motstridande intressen måste Ni se till att god man förordnas för huvudmannen.

Om Ni uppsåtligen eller på grund av vårdslöshet vållar huvudmannen skada kan Ni åläggas att ställa säkerhet för huvudmannens egendom och bli ersättningsskyldig.

Huvudmannen förstår vad saken gäller
a) Huvudmannen agerar själv
Om en huvudman har beslutsförmåga, d v s, kan förstå innebörden av en viss rättshandling och inse följderna av densamma, får och kan han/hon rättshandla på det sätt han/hon själv vill. Gode mannen behöver då inte medverka i egenskap av god man. Som exempel kan nämnas att huvudmannen vill ge bort en summa pengar till sina barnbarn. Är det huvudmannens uttryckliga vilja och han/hon förstår innebörden av gåvan finns det naturligtvis inget som hindrar detta. **Vill huvudmannen ha hjälp av sin gode man att ombesörja detta kan huvudmannen ge gode mannen en fullmakt. Observera då att gode mannen agerar i detta fall som fullmäktig och inte som god man. Därför ska inte heller något tillstånd begäras från överförmyndaren.** Gode mannen bör i sin redovisning till överförmyndaren i dessa fall lämna in en kopia av gåvobrevet eller fullmakten. **(se även gåvoförbudet i 14 kap 12 §)**

OBS! Gode mannen är naturligtvis inte skyldig att åta sig ett uppdrag enligt fullmakt från huvudmannen.

Ett annat exempel kan vara då huvudmannen vill sälja sin fastighet. Gode mannen bör då vara behjälplig med att låta huvudmannen få kontakt med en mäklare, men sedan bör gode mannen låta sin huvudman och inblandade parter sköta affären. **Någon underskrift av gode mannen på köpehandlingarna ska inte ske, inte heller något samtycke från överförmyndaren.** Skulle mot förmodan gode mannen ändå skriva på köpekontraktet i sin egenskap av god man blir han/hon tvungen att ansöka om överförmyndarens samtycke till åtgärden.

Sammanfattningsvis kan sägas att om huvudmannen förstår vad saken gäller kan han/hon agera som han/hon vill utan gode mannens medverkan och därmed krävs inte heller överförmyndarens samtycke där så är aktuellt.

b) Gode mannen agerar för sin huvudmans räkning
Vid alla dessa tillfällen krävs att huvudmannen ger sitt samtycke till de åtgärder som gode mannen önskar vidta. Som exempel kan nämnas att gode mannen önskar öppna ett nytt konto för sin huvudmans räkning. För att banken ska uppfylla gode mannens önskan krävs ett samtycke, muntligt eller skriftligt från huvudmannen. Samma sak gäller vid öppnande av bankfack, uppsägning av hyreskontrakt m m.

Vid andra åtgärder såsom försäljning av fast egendom, omplaceringar i vissa

fall, utlåning av huvudmannens medel m m krävs dessutom överförmyndarens samtycke.

OBS! I viktiga frågor ska gode mannen inte bara höra sin huvudman utan också dennes make eller sambo (12 kap 7 § 2 st FB) FB=Föräldrabalken

Huvudmannen förstår inte vad saken gäller
a) Huvudmannen agerar själv
Om huvudmannen ingår avtal som han/hon inte förstår finns olika skydd i vår lagstiftning. Där finns lagen (1924:323) om verkan av avtal, som slutits under påverkan av psykisk störning (under HB 1: Avtalslagen 3 kap 38 §) Denna lag syftar till att skydda den som lider av psykisk störning och som ingår avtal utan att förstå innebörden av detta. En god man kan mycket väl använda sig av denna lagstiftning och häva ett avtal som huvudmannen ingått om förutsättningarna i lagen är uppfyllda. I Avtalslagen (under HB 1 kap) 31 och 36 §§ finns bestämmelser till skydd för den som utnyttjas utan att förstå konsekvenserna av sitt handlande.

b) Gode mannen agerar för sin huvudmans räkning
I dessa fall då huvudmannen inte förstår vad saken gäller och därför inte kan ge sitt samtycke (med rättslig verkan) gäller följande. Alla rättshandlingar av gode mannen utöver vad som avser den dagliga hushållningen kräver huvudmannens samtycke. Kan inte samtycke inhämtas måste gode mannen på något sätt visa att det inte är möjligt. För att kunna genomföra åtgärden krävs sålunda att gode mannen visar sin behörighet utan huvudmannens samtycke. Enligt nu gällande praxis kan **det endast ske genom uppvisande av ett läkarintyg**. Ett sådant läkarintyg ska endast innehålla läkarens uppfattning att den enskilde, på grund av sin sjukdom, inte kan lämna samtycke till en **viss specifik åtgärd, t ex öppna ett bankkonto.**

OBS! Att överförmyndaren aldrig kan gå in och lämna ett samtycke i stället för ett läkarintyg i nu aktuella fall.

AVVECKLING AV HUVUDMANNENS BOSTAD

Förberedelser
Innan lägenheten avvecklas bör gode mannen/förvaltaren förvissa sig om att huvudmannen **inte** kommer att kunna återvända till sin bostad.

Redovisning i årsräkning
Gode mannen/förvaltaren är ensam ansvarig för avvecklingen. Redovisningsskyldighet föreligger dock. I årsräkningen ska nämligen redovisas såväl de utgifter som inkomster som förekommit i samband med avvecklingen.

Före avvecklingen av lägenheten bör en förteckning över lösöret upprättas.

Lösöret

Rent allmänt gäller att lösöre som **ej** är till nytta för huvudmannen ska avyttras. Föremål som har särskilt värde för huvudmannen ska dock behållas.

Har huvudmannen utfärdat testamente bör gode mannen/förvaltaren ta del av detta. Lösöre som enligt testamente ska utgå som legat till olika personer **bör inte** säljas. Det är dock inte ovanligt att huvudmannen förseglat sitt testamente. **Godmanskapet/förvaltarskapet ger ingen rätt att bryta en sådan försegling.**

Värdeföremål, smycken och personliga handlingar **bör** placeras i bankfack. Möbler, glas, porslin och prydnadsföremål m m kan lämnas till förvaring. Huvudmannen skall om möjligt själv bestämma hur han/hon vill ha det.

ANSÖKNINGAR TILL ÖVERFÖRMYNDAREN

Uttag av medel från spärrat konto: I ansökan skall skäl anges varför medlen skall uttagas.

Försäljning av fastighet, tomträtt, eller bostadsrätt

1. **Ansökan**
   Ansökan skall vara ställd till Överförmyndaren och undertecknad av förmyndare/god man/förvaltare. Om huvudmannen förstår skall han/hon också skriva under ansökan. Om huvudmannen inte kan lämna sitt samtycke skall ett läkarintyg visas upp. I ansökan ska anges skälen till att fastigheten, tomträtten, bostadsrättslägenheten ska försäljas.

   Om ansökan avser en omyndig ska personbevis för barnet ges in. Personbeviset ska utvisa vem eller vilka som är vårdnadshavare för barnet.

2. **Huvudmannens tillstyrkan**
   Om den omyndige fyllt 16 år ska hans eller hennes skriftliga tillstyrkan till försäljningen biläggas ansökan. Detsamma gäller den som har god man och vissa fall förvaltare. Om det framgår av handlingarna att huvudmannen inte kan ge sitt samtycke behöver detta inte inhämtas.

3. Köpekontrakt i original och kopia undertecknat av såväl köpare som säljare. Köpekontraktet skall innehålla villkor om att det endast gäller under förutsättning av överförmyndarens godkännande.

4. Värderingsutlåtande utfärdat av sakkunnig och opartisk person, en värderingsman. I värderingsutlåtandet skall kunna utläsas fullständig beskrivning av objektet. Värderingsmannen får inte på något sätt vara inblandad i affären inte ens arbeta i samma företag som mäklaren, säljaren eller köparen.

5. Utdrag från fastighetsdata/taxerings - & gravationsbevis inlämnas med ansökan till överförmyndaren.

6. En särskild god man kan behöva förordnas om det föreligger jäv. Detta kan göras av överförmyndaren, men förslag på lämplig person bör lämnas.

7. När försäljningen är klar ska bevis för att köpeskillingen insatts på huvudmannens konto i bank insändas. Kopia av likvidavräkningen ska också sändas in.

8. Vid köp skall ovanstående gälla i tillämpliga delar.

DELÄGARSKAP I DÖDSBO

Är huvudmannen delägare i dödsbo tillkommer det Er att bevaka hans/hennes rätt däri. Om Ni själv är delägare i samma dödsbo får Ni inte företräda huvudmannen. Detta skall istället göras av en särskilt förordnad god man. Ansökan härom skall inlämnas till överförmyndaren.

Dödsbodelägare är tillsammans ansvariga för att boets tillgångar och skulder blir kartlagda och skulderna blir betalda.

Boutredningen avslutas antingen genom bodelning och arvskifte eller genom avtal om oskiftat bo. I båda fallen krävs godkännande av överförmyndaren. Skiftet eller avtalet skall därför undertecknas av samtliga delägare och bevittnas.

Har inte boutredningen avslutats inom sex månader efter boupptecknings måste Ni underrätta överförmyndaren om anledningen härtill.

REDOVISNING

Som förvaltare/god man är Ni skyldig att föra räkenskaper över Er förvaltning. Dessa räkenskaper, som kan bestå av en kassabok, skall föras på sådant sätt att Ni därigenom kan få ett bra underlag för den redovisning som Ni måste avge till överförmyndaren före den 1 mars varje år. PC ställföreträdare är ett bokföringsprogram som finns på nätet och kan laddas ner gratis.

Årsredovisning

Redovisningen som kallas årsräkning, skall avse Er förvaltning under föregående kalenderår. Blanketter + följebrev skickas ut till samtliga gode män/förvaltare under december månad.

I årsräkningen skall medtagas:

1. tillgångar och skulder vid årets början
2. inkomster och utgifter under året samt

3. tillgångar och skulder vid årets slut
4. verifikationer och kontoutdrag, årsbesked skall bifogas

Ingår bankmedel skall innestående belopp styrkas med bevis från banken. Finns värdehandlingar som inte är deponerade, skall Ni bifoga ett intyg av två personer att värdehandlingarna finns i Ert förvar.

Delräkning
Inges om huvudmannen byter god man/förvaltare. Skall inges senast 1 månad efter bytet. Inga räntor medtages. Annars samma regler.

Sluträkning
Då Ert uppdrag som förmyndare/god man/förvaltare upphör skall Ni omgående insända redovisning till överförmyndaren för tiden från årets början till dess befattningen upphör. Inga räntor tas upp. Skall inges senast 1 månad efter det att uppdraget upphört. Sluträkning lämnas om huvudmannen avlider eller vill att uppdraget skall upphöra.

Befrielse från redovisningsskyldighet
Överförmyndaren kan under vissa omständigheter befria från skyldigheten att lämna årsräkning eller lämna redovisning i förenklad form. Sådant beslut kan när som helst omprövas.

Vitesföreläggande
Om Ni underlåter att i rätt tid avge redovisning till överförmyndaren kan detta medföra att ni vid vite föreläggs att fullgöra Ert åliggande.

ÅTGÄRDER VID HUVUDMANNENS DÖD

Finnes anhöriga till huvudmannen skall dessa snarast underrättas om dödsfallet. Anträffas inte anhöriga kan gode mannen bli nödsakad att vända sig till begravningsfirma och för dödsboet ingå de förbindelser som har samband med begravningen.

Överförmyndaren skall underrättas om dödsfallet.

Gode mannens uppdrag upphör vid huvudmannens död. God man är skyldig att vårda den dödes egendom tills den kan överlämnas till dödsbodelägarna. Därvid gäller att gode mannen endast skall vidtaga de åtgärder som är nödvändiga för att behålla den dödes tillhörigheter. Nya åtaganden får inte förekomma.

Efter huvudmannens död kan inte den förutvarande gode mannen erhålla överförmyndarens tillstånd för uttag av bankmedel. När dödsboet ännu inte övertagits av delägarna och gode mannen ser sig tvungen att betala begravningskostnader, hyra, skatt m m uppstår frågan hur han skall få ut medel från banken. I sådan situation måste gode mannen inhämta fullmakt för uttaget från

dödsbodelägarna. Det bör dock observeras att gode mannen genom bankens medverkan kan få sådana nödvändiga utgifter betalda även utan fullmakt.

Redovisning för förvaltningen efter dödsfallet skall lämnas till dödsbodelägarna. Sluträkning till överförmyndaren skall således enbart avse tiden fram till dödsfallet.

Saknar huvudmannen arvsberättigade blir allmänna arvsfonden dödsbodelägare. Gode mannen skall då fortsätta att vårda den dödes egendom till dess att den kan överlämnas till arvsfondens representant.

VAD HÄNDER OM GOD MAN ELLER FÖRVALTARE AVLIDER
Om god man eller förvaltare avlider ska den som har boet i sin vård, i de flesta fall den efterlevande maken eller barn eller någon annan av dödsbodelägarna, anmäla dödsfallet till överförmyndaren. 11 kap 22 § FB. Vid en sådan anmälan är det en fördel om ett s k dödsfallsbevis från Skatteverket bifogas.
Överförmyndaren ska då snarast möjligt förordna ny god man med stöd av 11 kap 15 § FB så att den enskilde inte lider någon rättsförlust.
Enligt 14 kap 24 § FB är det den avlidne gode mannens dödsbo som ska redovisa för förvaltningen av uppdraget. Det betyder att dödsboet ska upprätta en sluträkning per gode mannens dödsdag. Detta kan oftast lösas genom att ny god man hjälper till med att sammanställa slutredovisningen.

ARVODEN

Som god man eller förvaltare har man rätt till arvode för utfört arbete men förutsättningen är att man begär arvode. Gode män och förvaltare får ersättning enligt bestämmelser som rekommenderas av Svenska Kommun-förbundet. Gode mannen/ förvaltaren kan också få ersättning för sina merkost-nader så som resor, telefon, porto mm. Arvoden och kostnadsersättningar betalas av huvudmannens medel om inkomsterna under året överstigit 2,65 basbelopp (prisbasbeloppet år 2020= 47 300 kr) eller tillgångarna två basbelopp. I annat fall betalar kommunen fastställda arvoden. Beslut om arvode och kostnadsersättning fattas alltid av överförmyndaren. En god man eller förvaltare får aldrig själv bestämma hur stort arvodet ska vara och ta ut det på förhand. Till sin hjälp vid bedömningen av arvodets storlek har överförmyndaren årsredovisningen, samt godemannens/förvaltarens redogörelse för uppdragets omfattning.

Tänk på att Ni som får arvode som betalas av huvudmannen skall lämna kontrolluppgift till skattemyndigheten.

Hur stort arvode?

1. Ett "normalarvode" för den **ekonomiska förvaltningen** är f n ca 10 % av basbeloppet.
   Procentsatsen kan höjas om förvaltningen varit besvärlig och tidskrävande.
   Även lägre procentsats kan vara motiverad

2. Ett "normalarvode" **för personlig omvårdnad är** f n ca 10 % av basbeloppet.
   Procentsatsen kan höjas om förvaltningen varit besvärlig och tidskrävande. Även lägre procentsats kan vara motiverad

   För att överförmyndaren skall godkänna ett högre arvode måste dock förvaltaren/gode mannen kunna styrka att hans/hennes insatser varit utöver ordinär förvaltning/omvårdnad

3. Ersättning för utgifter
   För löpande utgifter såsom kortare resor, telefon, porto o dyl kan förvaltaren/gode mannen i normalfallen erhålla ersättning upp till ett belopp motsvarande **2 %** av basbeloppet. **Även här kan speciella förhållanden medföra en högre ersättning och då måste dessa utlägg kunna styrkas.**

SKATTEAVDRAG OCH ARBETSGIVARAVGIFTER PÅ ARVODEN NÄR HUVUDMANNEN BETALAR ARVODET SJÄLV

Enligt lagstiftning som trädde i kraft den 1 januari 2000 föreligger skyldighet att göra skatteavdrag och betala arbetsgivaravgifter för person **som har god man/förvaltare/särskilt förordnad förmyndare så snart arvodet överstiger 1.000 kronor.** Gränsen 10.000 kronor har således tagits bort.

I praktiken innebär det att – när gode mannen/förvaltaren/särskilt förordnad förmyndaren gör uttag av arvodet från huvudmannens konto – måste skatteavdrag göras (i de flesta fall med 30 %) och arbetsgivaravgifter betalas samt avdragen skatt redovisas i skattedeklaration senast den **12:e i nästkommande månad.**

Ytterligare information kan endast lämnas av det lokala skatteverket. Du kan också gå in på deras hemsida www.skatteverket.se och läsa mer.

ÖVERFÖRMYNDAREN

Överförmyndarens verksamhet bekostas i sin helhet av kommunen. För överförmyndaren finns även en ersättare.

Gode mäns/förvaltares/huvudmäns personuppgifter behandlas för administration och andra åtgärder som behövs för att handlägga ärendet hos överförmyndaren i Landskrona i ett särskilt dataprogram "Wärna".

PERSONUPPGIFTSLAGEN (PUL)

Enligt personuppgiftslagen (PUL) behandlas Era personuppgifter i överför-myndarprogrammet "WÄRNA".

"Personuppgifter som lämnas behandlas av överförmyndaren för administration och andra åtgärder som behövs för att handlägga ärendet. Behandlingen kan också avse framställning av statistik, debitering av avgift samt uppdatering av adressuppgifter.

Du har rätt att en gång per kalenderår efter skriftlig och undertecknad begäran få information om vilka personuppgifter om Dig som behandlas av överförmyndaren. Överförmyndaren är skyldig att omgående rätta felaktiga och missvisande uppgifter.

Huvudmannen och hans/hennes närmaste har alltid rätt enligt föräldrabalken 16 kap 7 § att ta del av handlingar hos överförmyndaren som rör ställföreträdarskapet. Likaså har allmänheten med stöd av tryckfrihetsförordningen rätt att få information om Dina personuppgifter enligt offentlighetsprincipen".

INFORMATION OM SEKRETESS/TYSTNADSPLIKT

Som god man/förvaltare har Du tillgång till en mängd uppgifter avseende ekonomiska och/eller personliga förhållanden om Din huvudman och hans närstående. Sådana uppgifter ska inte lämnas vidare till obehöriga. Som obehörig anses i det här sammanhanget Din egen familj etc.

Uppdrag som god man/förvaltare faller emellertid utanför sekretesslagens tillämpning. Som god man/förvaltare är Du uppdragstagare hos enskild även om förordnandet lämnats av domstol.

Som god man/förvaltare bör samma regler om sekretess tillämpas som gäller enligt sekretesslagen. För den som arbetar eller har uppdrag inom offentlig verksamhet är det förbjudet att röja uppgifter om personliga och/eller ekonomiska förhållanden som kan skada den enskilde.

TILLSYNSMYNDIGHETER

Gode män och förvaltare står under tillsyn av överförmyndaren. Granskning sker även av vissa förmyndares skötsel av omyndigas egendom. Överförmyndarens uppgift är att kontrollera att ställföreträdarna sköter sitt uppdrag. Tingsrätten beslutar om anordnande av godmanskap eller förvaltarskap och utser gode män och förvaltare. Det är tingsrätten som på förslag från överförmyndaren fattar beslut om anordnande, utökning eller minskning av nämnda godmanskap och förvaltarskap. Det är också tingsrätten som upphäver godmanskap och förvaltarskap. Vid byte av god man och förvaltare fattas beslut av överförmyndaren. Det bör observeras att den gode mannen/förvaltaren kvarstår tills ny god man/förvaltare är förordnad **Länsstyrelsen har till uppgift att övervaka att överförmyndarna fullgör sina uppgifter.**

ÖVERKLAGANDE

Är Ni missnöjd med överförmyndarens beslut i något ärende, kan Ni överklaga beslutet hos Överförmyndaren inom tre veckor från den dag Ni fick del av

beslutet. Överklagande skall ställas till Lunds tingsrätt men inlämnas till Överförmyndaren, Stadshuset, 261 80 Landskrona. Överförmyndaren skickar sedan vidare handlingarna till Lunds tingsrätt om inte överförmyndaren själv ändrar på beslutet.

Källförteckning

Fälldin, K (2001) God man eller förvaltare, en praktisk handbok. Falun: Natur och Kultur/LTs
Penton, H Skog, B-M (1995) Godmanskap och förvaltarskap. Halmstad: Bulls Tryckeriaktiebolag
Sehlin, E (1998) Förmyndare, god man och förvaltare. Göteborg: Graphic Systems AB